

Grammatica les 4.

De ablativus

- is de naamval van de bijwoordelijke bepaling
- heeft als eigenlijke betekenis: vanaf, door (door middel van), met (met behulp van)
- wordt ook gebruikt met voorzetsels: cum (samen met), e/ex (uit), a/ab (vanaf), de (vanaf, over), in (in, op, bij)

Decl.	1 ^e		2 ^e M		N		3 ^e M/F		N	
getal	s.	pl.	s.	Pl.	s.	pl.	s.	Pl.	s.	pl.
Nom.	-a	-ae	-us	-i	um	-a	-s/-	-es	----	-a
Gen.	-ae	-arum	-i	-orum	-i	-orum	-is	-(i)um	-is	-(i)um
Dat.	-ae	-is	-o	-is	-o	-is	-i	-ibus	-i	-ibus
Acc.	-am	-as	-um	-os	-um	-a	-em	-es	----	-a
Abl.	-a	-is	-o	-is	-o	-is	-e	-ibus	-e	-ibus
Voc.	-a	-ae	-e	-i	-um	-a	-s/-	-es	----	-a

Het perfectum: de voltooid tegenwoordige tijd.

Het perfectum maak je door de perfectumuitgangen achter de perfectum stam van een werkwoord te zetten. Verba van iedere conjugatie hebben een eigen perfectum stam.

De perfectumuitgangen en betekenis.

ik heb ge....	-i	wij	-imus
jij	-isti	jullie	-istis
hij/zij/het	-it	zij	-erunt
infinitivus te hebben/zijn ge ..	-isse		

De perfectumstammen van de conjugaties.

1 ^e conj.	stam + v + uitgang	salutare --> saluta-v-i
2 ^e conj.	-e- --> u + uitgang	monere --> monu-i
3 ^e conj.	stam + s + uitgang Nota bene: <ul style="list-style-type: none"> • c/g+ s --> x • b+ s--> ps • t/d + s --> s 	reg-e-re --> rex-i scrib-e-re --> scripsi mitt-e-re --> misi
4 ^e conj.	stam + (v)+ uitgang	audire --> audi(v)i
5 ^e conj.	onregelmatig	cap-e-re --> cep-i

Nota bene:

Bijzondere perfecta zijn:

esse – fui

posse - potui

**Het perfectum kun je in het Nederlands vertalen met een o.v.t. of een v.t.t.:
salutavi –ik heb begroet/begroette.**

Verder zijn er evenals in het Nederlands **onregelmatige werkwoorden** met een afwijkend perfectum. Voorbeelden:

video	vidi	zien
respondeo	respondi	antwoorden
moveo	movi	bewegen
pello	pepuli	verdrijven
posse	potui	kunnen
esse	fui	zijn

Adiectiva.

Adiectiva zijn bijvoeglijke naamwoorden, die iets zeggen van een persoon of zaak. Zij passen zich dan ook aan aan die persoon of zaak in 1. geslacht, 2. getal en 3. naamval. Dit heet congrueren.

Bijvoeglijke naamwoorden van de 1^e/2^e declinatie hebben een mannelijke vorm op –us, een vrouwelijk op –a en een onzijdige op –um:

bonus (M)   bona (F)   bonum (N)